

Tartışma

İNGİLTERE SAĞLIK SİSTEMİ İLE İLGİLİ FARKLI BİR DEĞERLENDİRME

Dr. Fatih ÖZCAN *

Öncelikle, "Sağlık Sistemleri" özel sayısının değerli çabaların ürünü olduğunu belirtmek isterim. Bu güzel çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen herkesi kutlamak gerek. Ancak sözkonusu özel sayıda sayın Prof. Dr. Gazanfer Aksakoğlu'nun kaleme aldığı "İngiltere Sağlık Sistemi" başlıklı yazıda yer alan bazı tanım ve tesbitlere katılmadığımı belirtmek istiyorum. Bunu, bizzat yaptığım gözlemlere ve yerinde aldığım bilgilere dayanarak söylüyorum. 17-28 Temmuz 1995 tarihlerinde Londra'da, Londra Üniversitesi Royal Free Tıp Fakültesi'nde gerçekleşen 15. Uluslararası Genel Pratisyenlik (The Fifth International Course In General Practice) Kursu'na katıldım. Bu kursun bitiminde de yine Londra'da "fundholding" statüsünde çalışan bir sağlık merkezinde onbeş gün süreyle gözlemlerde bulundum. Aşağıda sıraladığım bilgiler, gerek sözkonusu kursta görev alan Üniversitelerin Genel Pratisyenlik Departmanlarında görevli öğretim üyelerinden öğrendiğim, gerek "observer" olarak çalıştığım birinci basamak kuruluşlarında elde ettiğim gözlemlere ve bu konudaki literatüre dayanmaktadır.

Sayın Aksakoğlu'nun yazısının bir bölümünde, "Sağlık Ocağı" şeklinde bir paragraf başlığı yer almaktadır. Hemen belirteyim ki; bu terim, İngiltere'deki halen mevcut olan ve birinci basamak sağlık hizmeti verilen kurumları doğru bir biçimde tanımlamaktan oldukça uzaktır ve bizdeki Sağlık Ocağından oldukça farklıdır. Bu şekilde bir tanımlama okuyucu yanıltır. Bu kurumlara İngiltere'de "Surgery" denilmekte ve bu söz "Doktorun hastasını muayene ettiği yer" anlamına gelmektedir. Eğer birden fazla doktor çalışıyor ve diğer sağlık personelinin sayısı da fazla ise, o zaman bu kurumlar,

"Health Center" veya "Medical Center" diye anılmaktadır. Benim çalıştığım kurumlar, gerek çalışma sistemi, gerekse iç dizaynı açısından bizdeki sağlık ocağından önemli ölçüde farklıdır.

Aynı başlık altında, "genç hekimlerin ücretini ve çalışma biçimini GP'ler belirler" denilmektedir. İngiltere'de Genel Pratisyen (GP); genç ve yaşlı diye sınıflandırılmazlar. GP'leri, henüz eğitim almakta olan (Trainee) ve eğitimi tamamlamış (Qualified) diye iki grupta tanımlamak daha doğru olur. GP'lerin bir kısmı Eğitici (Trainer) ünvanını taşımaktadır. Asistan GP'ler (Trainee) normalde, ihtisaslarının bir yıllık bölümünde bu eğitici GP'lere bağlı olarak çalışırlar.

Yine aynı yazıda, "Sağlık Ocağında yönetici eleman olmadığı gibi, sağlık meslek sahiplerinden biri diğerinin amiri de değildir. Sonuç olarak sağlık ocağının patronu yoktur" denilmektedir. Tam tersine, Surgery'de yönetici eleman vardır; adı da "İdari Müdür" (Practice Manager) dır. Yüksek öğrenim görmüş bu kişiler, sağlık merkezinin, finansal ve idari işlerini yürütür. Ayrıca, malzeme ve donanım ihtiyacının giderilmesi gibi konulardan da sorumludur(1). Sekreterler ve resepsiyon memurları "Practice Manager"a bağlı olarak çalışmaktadırlar.

Sözkonusu merkezlerde sağlık meslek sahiplerinin amiri vardır. Eğer kurum "fundholding" statüsünde ise, doktorlardan birisi kurumun sorumlusudur. Diğer doktorlar da dahil olmak üzere tüm personelin amiridir; hatta işveren pozisyonundadır. "fundholding" olmayan bir sağlık merkezinde ise yine sorumlu bir doktor bulunmakla birlikte diğer personelin bağlı oldukları kurumlar değişmektedir. Bu personelin bağlı olduğu kurumlar şöyledir:

* Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Manisa, Yrd. Doç.

GP	Health Center
Practice Manager	"
Practice nurse	"
Secretary	"
Receptionist	"
Treatment room nurse	District Health Authority (Bölge Sağlık İdaresi)
Midwife	"
District nurse	"
Health visitor	"
Chiropodist	"

Dr. Aksakoğlu'nun yazısında, ayrıca, Nisan 1991'den beri USH (Ulusal Sağlık Hizmeti=NHS) içinde uygulanmakta olan "*fundholding*" (1,2,3) sisteminden de hiç söz edilmemiştir. Bugün İngiltere'de, *fundholding* uygulamasını, sistemde bir devrim olarak niteleyen hekimler olduğu gibi bu uygulamaya tamamen karşı olanlar da var. "*fundholding*"'in olumlu ve olumsuz yönleri tartışmaya açıktır. Ancak bunun ayrı bir yazıda ele alınmasının daha uygun olacağını düşünüyorum. *fundholding*,

sağlık merkezi personelinin, hastaların teşhis ve tedavi giderlerinin ve kurumun diğer masraflarının USH tarafından verilen bir bütçeden karşılanmasıdır. Hastaların ilaç masrafları ve sevk edildikleri hastanelerde yapılan harcamalar da hastanın kayıtlı olduğu sağlık merkezi tarafından (bu bütçeden) ödenir. Her GP, *fundholding* sistemine geçemez. Bunun için bazı önşartları sağlaması gerekir. Örneğin, "*Grup practice*" (Birden fazla hekimin bir arada çalışması) yapmaları ve 7000'i aşkın hasta kapasitelerinin bulunması gibi koşullar aranmaktadır. Fundholder olan GP'lerin sayısı giderek artmaktadır. 1994 yılı itibariyle nüfusun %25'i, *fundholding* uygulaması kapsamında bulunmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Bolden K., Lewis A., Savyer B. (1992), Practice Management, London: Blackwell Scientific Publications.
2. Organisation and Finance of General Practice, General Practice/Social Medicine Course Book. (1995), London; Department of Public Health & Primary Care, Royal Free Hospital School of Medicine.
3. Lawrence M., Pritchard P. (1992), General Practitioner Education, UK and Nordic Perspectives, Germany: Springer - Verlag.